

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunii.

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Biserica română dela finea veacului al nouē- lea până în veacul al șesespredcelea.

Silit prin forța împrejurărilor, în cari s'a găsit poporul român în decursul veacului al nouēlea a adoptat în cultul dumnezeiesc limba slavonă. Se găsea pre atunci ca și de multe ori altă dată poporul român între două focuri de o potrivă primejdioase. Curentul bisantin cu introducerea limbei grecesci, ca limbă oficială în biserică și în stat în-amenința limba strămoșescă; ér înnoirile introduse în biserică apusenă îl-înstreina dela religiunea și biserică strămoșescă, de carea poporul român a fost totdeauna mândru, pentru că o-a primit în mod genuin dela sfinții Apostoli. În fața acestei grele situațiuni, condus de sēmțul său de apărare a adoptat în biserică o limbă neutră, limba slavonă. Și Dumneșeu a voit, ca și din acēstă periódă de grea încercare poporul și biserică română să iēsă biruitoriă, păstrându-și nealterate principiile religiunii și conservându-și limba strămoșescă. Evenimentele multe și cu o influință decidētore asupra vieții ulterioare a poporului român, cari s'au petrecut în acēstă epocă, ne dovedesc cu o elocință dōră fără păreche în istoria popōrōlor, că dōră în nici un timp nu s'a arētat în mod mai eclatant alipirea poporului român cătră limbă și lege, ca chiar în acēstă periódă.

În acēstă periódă se întēplă multe evenimente, de natură bisericească și politică și anume: rumperea totală dintre Orient și Occident, încercările de reunire între Orient și Occident, și în urma acestor nesuccese încercări cucerirea Constantinopolului prin Turci, și impedecarea Europei creștine în mersul ei spre desvoltare prin cuceririle făcute în un șir lung de ani prin Turci, venirea și încreștinarea magiarilor

descălecarea și reînfințarea principatelor dunărene prin Radu Negru dela Făgăraș și Dragoș vodă din Maramurș, încetarea voivodatelor române, adoptarea religiunii propagate de biserică apusenă din partea multor nobili români, căderea masei poporului român în iobagiă, înfințarea imperiului româno-bulgar în ținuturile de dincolo de Dunăre și altele.

Vorbind în special despre tōte aceste evenimente constatăm următōrele:

Rumperea dintre Orient și Occident o-au produs înnoirile introduse în biserică apusenă încontra decisiunilor bisericii primitive; și poporul român avēnd adēnc imprimată în consciința sa convingerea, că profesēză principiile religiunii creștine în modul genuin, așa precum le-au propagat sfinții Apostoli, este natural, că nu a putut să adōpte în doctrina bisericii nici un feliu de înnoire contrariă tradițiunilor apostolice, și a rămas credincios principiilor bisericii ortodocse, cu atât mai vērtos, cu cât acestea ii-erău adēnc întipărite în modul său de gândire și acțiune prin datinele și aședămintele religiose.

Tot acēstă ținută o-a observat poporul român și în fața evenimentelor politice, cari s'au urmat în acēstă periódă. Și fața de aceste evenimente ideia conducētore a poporului român a fost: apărarea limbei și religiunii strămoșesci.

La venirea magiarilor în țēră, cronica cea mai vechiă ungerescă, scrisă de Anonimus Belae regis notarius, precum și alte documente contimpurane și ulterioare ne spun, că poporul de baștină, românii au fost organizați sub trei voivodate (principate), și anume: în partea Ungariei propriu đisă era principatul lui Menumorut, în nordul Transilvaniei era principatul lui Glad, ér în Bănat era principatul lui Gelu.

Alte isvóre posterióre mai numeră și un al patrălea principat la sudul Transilvaniei sub Kean. Tóte aceste ducate erau vasale împărăției bulgare. ¹⁾

Aceste principate și-au susținut autonomia și după venirea magiarilor și după ocuparea țării prin magiari; dar și-au schimbat vasalitatea, intrând adecă sub vasalitatea magiarilor, dar susținându-și și pentru mai departe autonomia și instituțiunile avute. Cel dântâi principat român, carele și-a schimbat domniotoriul cu un principe magiar a fost cel din Transilvania, al lui Gelu. Contra lui Gelu a pornit rășboiu unul din comandânții lui Arpad cu numele Tuhutum, și căđënd Gelu în lupta contra lui Tuhutum poporul și-a ales sieși de principe și Domn pre Tuhutum. De asemenea au pornit magiarii rășboiu și încontra ducelui din Bănat Glad, dar așa se vede, că atacul îndreptat din partea magiarilor contra lui Glad a fost cu puțin efect, deórece Glad nu a fost scos din domniă, ci a rămas și pre mai departe; și urmașii lui se gășesc încă pre timpul sfântului Stefan ca duci ai Bănatului. Cu unul dintre următorii lui Glad și anume cu Ahtum a purtat rășboiu sf. Stefan; și fiind bătut Ahtum de sf. Stefan a fost înlocuit în domnia asupra Bănatului prin un nepot al regelui magiar cu numele Sunad. Mai multă resistință în contra atacului din partea magiarilor a desvoltat principatul lui Menumorut din Crișana, carele avea de reședință a principelui castelul Bihor, situat, precum se crede, în locul unde este astăzi Oradea-mare. La primul atac contra óstei lui Menumorut magiarii au fost rășpingși. După al doilea atac însă Menumorut, carele nu avea următoriu de partea barbatéscă, ci numai o fată, intră în pertractări de pace cu Arpad conducătoriu magiarilor, și-i oferi pre ficia sa de soție fiului lui Arpad sub condițiunea, ca până când va trăi, se rămână densus domn preste principatul său, ér după mórtea sa să trecă dreptul asupra principatului la ginerele său Zsolt. Arpad primi acest ofert, și după mórtea lui Menumorut provincia stěpânită de densus fu încorporată Ungariei. Mai mult și-a susținut independența al patrălea ducac al lui Kean, situat, precum se crede în sudul Transilvaniei. Acest ducac a fost supus statului magiar prin sfântul Stefan, carele în locul lui Kean a instituit de principe pre Zoltan.

Poporul român și-a susținut însă și în urma schimbărilor politice întrevenite după venirea magiarilor drepturile și posesiunile avute. Cu privire la

păstrarea posesiunilor avute amintim aici între altele următoarele documente și anume: În un document din anul 1227 regele Andreiu al doilea confirmă stěpânirea asupra pământului donat românilor: Voina, Dinul, Vulcan și Micul din ținutul Crasnei, cari pământuri numiții le-au avut în posesiune încă de pre timpul regelui Coloman (1055—1114) ²⁾ Proprietatea românilor asupra teritoriilor ocupate de ei se dovedesce apoi din același timp și pentru țera Bărsei. Donând adecă regele Andreiu al doilea cavalerilor germâni unele ținuturi din țera Bărsei în Transilvania, în documentul de donațiune regele dechiară, că dênșii n'au să platéscă nici o dare, când vor trece prin țera Secuilor, seau prin țera Valachilor. Din acest document se vęd două lucruri și anume: că țera Valachilor și a Secuilor aveau dreptul de a încassa tribut, seau vamă, și erau stěpâne pre teritoriile lor, apoi că țera Valachilor era un district bine determinat, deórece o vedem arětată, ca marginea unei moșii Cuteburg, adaosă de regele Andreiu cătră donațiunea anterióră făcută cavalerilor teutoni.

Tot în privilegiul andrean din 1227 se amintesce, că regele concede „coloniștilor germâni din Sibiu a folosi pădurea Vlachilor și a Bissenilor împreună cu acei Vlachi și Bissenii.

Acésta se confirmă apoi și prin alte documente ulterióre.

Cu privire la împrejurarea, că Românii și după venirea magiarilor și-au susținut drepturile ce le-au avut mai nainte înregistrăm aici, că românii au avut o nobilime organizată și puternică pusă sub conducerea unor capi militari numiți „voevođi.“ Acești voevođi erau următorii ducilor vechi aflați aici de magiari la venirea lor în țeră, și aveau menițiunea de a apěra hotarēle țării. Astfeliu în un document edat de regele Ladislau la anul 1427, regele întăresce privilegiile tuturor nobililor valachi și ale Cnejiilor și ale celorlalti Valachi din ținuturile Bănatului. Alte documente vorbesc despre nobilii români din valea Hașegului în Transilvania, și despre boierii din ținutul Făgărașului.

Amintind acestea înregistrăm tot de odată, că intrând regii Ungariei prin sfântul Stefan în legătură cu biserica apusénă papii dela Roma s'au adresat în diferite rënduri cu tótă stăruința cătră regii Ungariei, să conlucre, ca poporul român să priméscă învėtųaturile bisericii apusene. Astfeliu papa Gregoriu IX scrie regelui Bela IV (1235—1279) următo-

¹⁾ Veđi Xenopol istoria Românilor.

²⁾ Teutsch und Firnhaber Urkundenbuch I. p. 41.

rele: „În episcopatul Cumanilor se află, după cât șcim, nisce poporē, cari se numesc Valachi. Deși ele se cred a fi creștine, desprețuiesc biserica romană, și nu primesc sacramentele dela onorabilul nostru confrate episcopul Cumanilor, ci dela nisce episcopi ce se țin de ritul grecesc. Câți-va din regatul unguresc, atât magiari, cât și nemți și alți dreptcredincioși aflându-se printre ei, trec la credința lor și făcându-se una cu acei Valachi, primesc după feliul lor sfintele sacramente în desprețul episcopului. Deci ca să nu provină pagubă sufletelor din feliuri de religii, și vrând să ocolim astfelu de primejdii, ca românii să nu aibă ocașiune a merge la Episcopi șismatici pentru trebuințele lor spirituale, aceluiași Episcop al nostru i-am poruncit prin scrisore, ca să-și ia un vicariu. Și fiindcă Tu ca principe catolic cu jurământ ai promis, că pre toți neascultătorii bisericii romane din pământul tău îi-vei aduce la ascultare, și cu graiu viu ai spus, că pre dișii români îi-vei sili ca să primască pre Episcopul, pre carele li-l va da lor biserica, pentru aceea îți demândăm pre lângă iertarea păcatelor, ca să nu suferi în țera ta astfelu de șismatici.“⁴⁾

(Va urma.)

Epistolele parochului bētrân.

III.

Iubite Nepôte!

De când ți-am trimis epistola din urmă, am cetit în gazete două lucruri vrednice de însemnat, asupra cărora trebuie să ne lămurim cel puțin noi doi între olaltă. O gazetă din Temișóra cu numele „Dreptatea“ (nu știu — ore âmbă-ți și DTale) — în nrul 263 scrie frumos despre un domn mare cu numele Zola, că acesta a scris într'o gazetă mare despre un episcop din America cu numele Irland, că acest episcop face bune treburi pentru papistășiă și anume mai ales pe două căi. Calea cea d'ântăi este, că face slujbă frumoasă în biserică, cu cântări frumoase în strand; a doua: că din adins caută mai mult societatea muncitorilor decât a domnilor. Acel episcop e privit ore-cum ca și un apostol pentru America al papei dela Roma, carele — precum a auđit păr. Terenție — dela suirea sa pe scaun lucră într'acolo ca pre creștinii din totă lumea până acuma neuniți cu el, se îi unescă într'o lege catolică.

Acesta ar fi unul dintre cele două lucruri vrednice de însemnat, ce le-am cetit în gazete.

Se ieșim în capēt mai ântăiu cu acesta, apoi să ne apucăm de celalalt.

Înainte de toate te întreb iubite nepôte! — ore

cele scrise de Zola despre episcopul Irland — nu le afii cuprinse în epistola mea?! Am știut eu că lucrul bun e bun pe tot locul. Creștinii din America âmbă la biserică pentru că se îndulcesc de slujbă frumoasă, aud cântări frumoase, pentru că ved în fruntea lor un păstoriu cu credință cătră ei, care nu âmbă atâtă după pretenia boierilor ci caută a se întâlni cu muncitorii, fiind aceștia poporeni lui. Aci dară pastorii își-cunosc turma și turma așijderea cunosc pre păstoriul ei. (Așa se și cuvine! Red.) Ore nu tot acesta am đis și eu în epistola mea trecută? acum deci 'mi-vine se-'mi descoper bucuria că lumea mie 'mi-dă drept și nu păr. Terenție, carele nu se sileșce se facă slujbă frumoasă nici în biserică nici pe la cășile ómenilor, carele nu se pune în atingere cu poporeni numai când cere bir ori stolă dela ei, de aci încolo apoi totă vremea o petrece cu notariul, cu ișpanul domnesc și cu arêndașul, cari nici unul nu e de legea noastră.

Căci am cetit acesta în gazeta din Temișóra, îndată am trimis după păr. Terențiu să vină la mine să-i arăt gazeta, pentru că dēnsul nu pōrtă acuma numai „Vulturul“ dela Oradea mare; mai anul trecut purta și alte două gazete, dar nu cetea din ele numai fōia de pe urmă deci nici atuncia nu șcia nemica, cum stau treburile din lume; ba de aci a urmat apoi că purtându-se reu la o alegere varmegescă, gazetele l'au formocat cum se cade — norocul că dēnsul n'a cetit gazetele acelea, și așa crede că nici alții nu șcim nemica despre purtarea dēnsului.

După-ce am cetit împreună cele ce scrie đl Zola despre slujba cea frumoasă a preotului și despre cântarea cea frumoasă a învățătorului, păr. Terențiu a început a-se desvinovăți că dēnsul nu se pōte înțelege cu învățătorul de óră-ce nu traiesc bine la olaltă, că poporul nu merită slujbă mai frumoasă, pentru că precum e țera așa-i tocmea ș. a. dar eu îi-respondesei, că cântecul acesta e tot cel vechiu, să cânte altul nou și anume: că trăiesc bine cu învățătorul, că amēndoi se silesc a mângăia și a deștepta poporul; deș și ei poporului chrană bună âncă de cu vreme, apoi și poporul îi va cunosc și îi-va asculta a bună-óră cum ascultă pre păr. Petru din Prăj . . . căruia poporul i-a făcut o frumoasă casă parochială, pentru că totdeauna e cu el, érá la alegeri 'l-ascultă ca pre un bun păstoriu. De popor avem lipsă în totă vremea, deci se fim pururea cu el. Păr. Terențiu mă întrerupse aci nu știu — pentru că dōrá nu i-a plăcut firul vorbirei, au dōrá pentru că dēnsului de regulă îi-places a vorbi despre fețe bisericășci și încât să pōte — despre archierei, destul că mă întrebă, că ce părere am eu despre dorința papei dela Roma d'a ne vedé pre toți într'o lege? — Îndată cunoscui că întrebarea amirósă a o gazetă de-a noastră, în carea păr. Terențiu a cetit âncă în anii trecuți, că papa e bolnav, că mănâncă numai odată pe đi, că a ținut con-sistoriu,

⁴⁾ Fejer cod. dipl. III. 2. p. 350, 1234.

că a numit cardinali la Zinzabar și la Madagascar din cari toate noi românii nemica folos nu avem.

Am răspuns deci părintelui Terențiu așa : papa mai ușor și cu de-abună-sămă poate să-și ajungă scopul numai așa, dacă dimpreună cu preoții săi se va rentorțe la sinul bisericii străbune din carele la anul 1054 au ieșit, dar să aducă cu sine și pre calvini, cari de răul lui și-au făcut altă lege.

Astfel cred eu, Iubite nepôte, că în partea acésta din gazete suntem lămuriți.

Vine acuma celalalt lucru vrednic de însemnat care are ceva și legătură cu cel dintâi.

Anume tot gazeta din Timisóra în Nrul . . . ne aduce o șcire șodă și adecă că la Nadăș mai mulți creștini au chiămat pre preotul unit din C. Miniș ca să se unescă. Preotul cam de pănura păr. Terențiu — s'a băgat în cursă, a dat învățatură trebuinciosă despre dogmele ce trebuiau ținute, anume o întreagă cétă de ómeni a luat cu sine doi jidovi din sat ca să li fie de mărturie, s'au dus cu toți la preotul nostru, unde apoi cu toti într'o gură au strigat „ne unim“ ; jidanii au dat adevérințele recerute, pe temeiul cărora apoi preotul unit — nu știu cu de-abună sémă, dar mi se pare că-l chiamă Zelotis Anca, a trămis clopot, prapori, feșnice, potir, felon, epitrachil și alte ornate — noilor săi poporeni ; capela încă era gata, se aștepta numai vlădica cu vice-archidiaconul dela Șiria să vină la sfințirea bisericii.

Preotul nostru însă încă nu e de mămăligă, a lăsat lucrul să curgă până la un loc, până-când îndrăznéla unită se încercă a-l clătina chiar și pre densusul în credința sa. Védënd acum că nu e glumă, se scutură de reserve, adună poporul și acesta numai decât trămite carte preotului Zelotis se vină după ornatele unite, că în Nadăș nu sunt uniți. Preotul însă nici după 2-3 săptămâni n'a venit după ornate și deci nișce țigani din sat și-au făcut pomană de le-a cărat până la hotar.

Lucrul acesta Iubite Nepôte — nu e minciună, e adevérat ; dar nici nu e de ris, ci de plâns. Dacă lucrul acesta ar fi numai la Nadăș, — trecă-ducă-se ; dar el se ivesce în mai multe locuri și prin ele se face multă pagubă la popor. Unde sunt frecări de acestea între ómeni, acolo pace de bine ! — Ori și cine ușor își-póte închipui că ce aduce cu sine împărechierea într'o casă, séu într'un popor. Un ministru din Țéra Românescă a đis odată : mai bine o sută de sinagóge, decât o singură capelă unită în țérá.

Am cetit în gazetele nóstre mai de-multe-ori părerea, că ar fi bine ca între noi românii să încete frecările pentru credință, dar nici într'una n'am cetit că cine pórtă vina. Nadășul rădică perdéua și ar fi bine dacă D-Ta Iubite nepôte ! te-ai pune în conțelegere cu ceialalți gazetari, ortaci ai D-Tale ca să se pună odată pace între români și români. Să nu ne facem de ris și de batjocură la lume. —

Au nu e de ris românul, când de p. în M-d pe lângă biserica rămână vechiă, slabă, cu 230 suflete

și cu o școlă slabă, mai este o capelă unită, cu paie acoperită fără formă de biserică cu vre-o 20 de credincioși cu mic cu mare, și acésta încă de nainte de 48 ? —

Au nu e de ris românul în B-sci, unde pe lângă o biserică română destul de frumósă, în stare înfloritóre cu 580 suflete, cu o școlă bună, mai e și o capelă unită, cu paie acoperită străformată dintr'o șură, fără vre-un semn de cruce pe ea și cu vr'o 30 de credincioși ? — Au nu e de ris românul în P-ui, unde pe lângă biserica nóstră destul de bună, cu 880 credincioși — de vr'o 2 ani au deschis și uniții o capelă în casa unui faur, în carea de abia s'a slujit în 3-4 luni odată ? — Au nu e de ris românul în orășeul H-giu, unde noi avem o biserică pom-pósă cu toate cele de lipsă, dar și uniții susțin o biserică fără de un singur credincios afară de preotul care e și protopop ? ! — Au nu eram de ris în M-uș unde nainte de acésta cu vr'o 4 ani deschiseseră uniții o capelă într'o cuptorișce a unui om din sat ? ! séu a bună-oră ca în R-g, unde preotul unit din B-g a grăbit a primi vr'o 30 suflete, pentru că nu voiau să concurgă la cheltuielile pentru zidirea bisericii ; óre cu ce obraz se duce și astăzi la ei ca să le stropescă cășile cu Iordanul ? ! — sau ce se đicem despre preotul unit astăzi vice-archidiacon, carele în nădejdea unui pescuit bogat a primit un singur poporén din Cr-na și ámblá în sat la sánțirea cășii proselitului séu ? ! — Au nu e pagubă că tot acel vice-archidiacon a întervenit în B-ni de s'au unit 14 suflete din vr'o 2500, dintre cari érá-și s'au rentors 10 inși în scurtă vreme ; au remas deci 4 inși ; dintre aceștia a murit unul, l'au îngropat cu clopote popistășești, cu prapori și cruce de acolo și în morminți popistășești, căci acolo a ámblat la biserică, acolo a plătit cult.

Veđi Iubite nepôte ! câte știu numai eu în préjma mea ! câte de acelea vor fi în alte părți locuite de români, și toate acestea sunt provocări spre cértă în sinul româniei. Te rog, înțelege-te cu ortacii D-Tale gazetari ca se scrie despre lucrul acesta, dórá se vor rușina aceia cari ámblá să vénéze suflete. Eu cred că între români, pace nu va fi până nu va înceta vênătórea acésta fără de rușine !

Precum veđi, eu și în acésta parte sum lămuriți, ar fi bine ca și D-Ta dimpreună cu ceialalți gazetari așjiderea să vé lămuriți.

Prelegeri din psihologie.

(Continuare).

Comparația noțiunii cu representația izolată. Noțiunea este o reprezentațiune formată din alte reprezentațiuni relative la același fel de obiecte și cuprinzând partea lor comună. Despre obiectele de un fel putem avé mai multe reprezentațiuni izolate, de ex. vizuale, auditive, tactile. Din această sumă de reprezentațiuni izolate apercepțiunea extrage reprezentațiunea comună a obiectelor și, lăsând la o parte deosebirile de

tot individuale ale multelor exemplare din același obiect, formeză noțiunea acestuia. Dacă atențiunea noastră e îndreptată numai asupra unui obiect singular, avem reprezentățiunea acestuia, în care nu putem face nici o modificare esențială; pe când, din contră, noțiunea poate înlocui pe ori care din reprezentațiunile isolate, la cari se rapoartă. De ex. dacă voesc să-mi cuget o masă, e tot una, ori-ce masă îmi represent, mică sau mare, de lemn sau de peatră cu două, trei ori patru picioare șcl. Așa dar, pe când reprezentațiunea cuprinde toate însușirile obiectelor, pe atunci noțiunea conține numai esența lor, alegând din reprezentațiunile lor numai părțile importante și lăsând pe celelalte mai obscure.

Procesul de dezvoltare al noțiunii. Basa pentru dezvoltarea noțiunilor sînt *asociațiunile simultane*. Formarea noțiunilor se poate privi ca *un cas special al sintezei apercceptive*. Din o anumită sumă de reprezentațiuni isolate, apercepțiunea activă *alege elementele dominante*, din cari apoi se constituie noțiunea. Numai prin influența apercepțiunii poate primi *imagina reprezentativă* a mai multor obiecte *valoare noțională*. În fazele ulterioare ale dezvoltării sale, noțiunea, tot prin sinteză apercceptivă, se împreună cu *cuvântul*, care îi servește ca *nume*, și care se poate exprima totodată și prin *semne scrise*. În fine, cu cât cuvântul intră în legătură mai intimă cu noțiunea sa, cu atât vor dispăre mai mult elementele ei dominante, și *cuvântul* singur va reprezenta întreaga noțiune.

e) *Descompunerea reprezentațiunilor. Formarea judecăților.*

Pe lângă activitatea împreunătoare se manifestă imediat și *activitatea descompunătoare a apercepțiunii*. Ea constă în aceea, că reprezentațiunile dezvoltate prin împreunare sub influența apercepțiunii active se desfac de nou în părți. Dar aceste părți nu sînt totdeauna identice cu acelea, din cari s'a compus reprezentațiunea originală. La descompunerea reprezentațiunilor apercepțiunea procede în modul următor. Înainte de ce s'ar opera descompunerea, avem deja în conștiință *reprezentațiunea generală întregă*; numai apoi urmează desfacerea ei în părți; și noi totdeauna sîntem conștiinți de tranziția dela reprezentațiune la părțile sale. Astfel se produc acele acte psihice, pe cari le numim *judecăți*. De ex. „casa arde“ este o judecată. La formarea acestei judecăți înainte de toate stă clară în conștiința noastră *întreaga reprezentațiune a casei arzende*, pe care apercepția o desface în părțile sale: „casă“ și „ardere“, și exprimă judecata: „casa arde.“ De aci reiese, că *fie-care judecată este un proces analitic*. La formarea judecăților earăși se validează cunoscuta însușire a apercepțiunii: de a-se mărgini într'un moment dat la un singur act.

Judecata e o împreunare apercceptivă succesivă. Judecățile se pot considera și ca împreunări apercceptive succesive, căci apercepțiunea înaltă succesiv părțile obscure ale unei reprezentațiuni la claritate, așa încât la finea actului psi-

hic complex, întreaga reprezentațiune încă stă mai clară înaintea conștiinței noastre.

f) *Legea dualității.*

Desfacerea apercceptivă a reprezentațiunilor se sêvêrșește așa, că noi împărțim reprezentațiunea generală mai întâi în subiect și predicat, apoi subiectul de ex. în substantiv și atribut; ear predicatul, dacă e verbal, în verb și obiect, sau în verb și adverb, înse dacă e nominal, în nume și atribut, șcl. Astfel înainteză desfacerea reprezentațiunilor. Fiecare element, ce rezultă din cel precedent prin împărțire în două părți, earăși se va împărți în două, șcl. Acest principiu se numește: *legea dualității* sau *a dichotomiei*. Abateri dela această lege pot obveni numai în casuri, când procesele apercceptive sînt întrerupte de încatenări asociative, ca de ex. la propozițiunile gramaticale împreunate prin conjuncțiuni, șcl. Prin legea dualității earăși se exprimă despomenita însușire a apercepțiunii: de a-se limita la unsingur act. Ca alte cuvinte: *voința noastră*, fie cea externă, ori cea *internă*, într'un moment dat pôte să efectuească numai o singură acțiune. Acest fapt e totodată baza psihică a unității eului nostru. Si tot din acest fapt se explică pentru-ce *legile cugetării* sînt analoge cu *legile voinței*.

VI.

Dispozițiunile intelectuale.

1) *Caracteristica și divisiunea generală.*

Sub numirea de *dispozițiuni intelectuale* înțelegem niște direcțiuni determinate ale activității psihice, cari stau în relație intimă cu legile împreunării reprezentațiunilor. Ele nu sînt „puteri specifice“ sau „facultăți sufletești“ „independente“, ci numai niște *producte complexe ale asociațiunii și apercepțiunii active*. Dispozițiunile intelectuale se pot cuprinde în *trei grupe* principale, sub următoarele numiri: 1) *memoria*, 2) *fantasia*, 3) *inteligența propriu zisă*.

2. *Memoria.*

a) *Ființa și actele ei.*

În înțeles mai larg *memoria* este aptitudinea generală de a *reînvi* reprezentațiunile, fără a-le aduce pe acestea în relațiune cu alte reprezentațiuni anterioare. Ea este totodată condiția prealabilă pentru *fantasia* și *inteligență*. În înțeles mai restrins înse, *memoria* este cea însușire psihică, în virtutea căreia diferitele reprezentațiuni *se păstrează* în noi, *se reproduc* în conștiință și *se recunosc*, și în acest mod ele se aduc în raport imediat cu reprezentațiunile noastre anterioare. Prin urmare se disting în *memorie* *trei acte* deosebite: 1) *păstrarea*, 2) *reproducerea*, și 3) *recunoașterea* reprezentațiunilor. În ordinea indicată, un act presupune pe cel anterior, dar nu și vice-versa. Așa reproducerea presupune păstrarea, și recunoașterea presupune păstrarea, și reproducerea; dar păstrarea poate să se facă fără ca prin aceasta să fie asigurate și să-i urmeze și cele-

alte două. De ex. putem păstra o reprezentare fără ea ea să se reproducă, sau o putem reproduce fără a recunoaște, că am mai avut-o cândva.

(Va urma.)

Dr. P. Pipoș.

Carte de cetire

pentru clasa IV. gimnazială, reală și pentru școlile superioare de fete

de **Virgil Onițiu** directorul gimnasiului român din Brașov, Editura librăriei N. I. Ciurcu. Brașov, 1895. Prețul 1 fl. 30 cr.

Sub acest titlu a apărut un manual foarte valoros. Cași manu alul destinat pentru cl. III. gimn., și această carte de cetire se caracterizează printr'un material bogat, instructiv și bine ales.

În partea I. (poeme epice) autorul ne prezintă 5 bucăți: *Grui-Sânger* de V. Alexandri, *Dan Căpitan de plai* de același, *Flórea sórelui* de St. Cacoveanu, *Strigoii* de M. Eminescu și *Meșterul Manole*, poemă popor. după G. D. Teodorescu. În partea II: 1. *Borsecul pe la 1840* de V. Alexandri 2. *Tunsu și Jianu* de I. Ghica 3. *Astronomul și doftorul* de N. Ganea. 4. *Tunetul* de V. Alexandri. 5. *George Lazar* de P. Poenariu 6. *Bunicul* de B. Stefanescu dela Vrancea. 7. *Bunica* de același. 8. *Neapoli* de I. Slavici. g. *Vasile Porojanu* de V. Alexandri. 10. *Nunta Zamferei* de G. Coșbuc, 11. *Chemarea la nuntă* de St. Fl. Mărian, 12. *Vas. Alexandri* de A. Bărseanu. 13. *Crăciunul* de Teodor Dostoievski. 14. *Metropolitul Șaguna* de P. 15. *Concertul în luncă* de V. Alexandri, 16. *Luptele cu taurii în Spania* de X. 17. *Podurile* de St. Fl. Mărian 18., *Petrea Dascălul* de N. Ganea, 19. *Érna vine* de V. Alexandri 20. *Sobieski și Români* de C. Negruzzi.

Mult ridică valoarea cărții mulțimea notelor, pri cari autorul explică cuvintele și expresiunile mai rare, sau arată frumsețile stilistice ale bucăților de cetire.

În prefață pe 12 pagini dă instrucțiuni foarte folositoare, relative la modul, cum au să fie tratate și cetite cu succes piesele cuprinse în carte.

La sfârșit, pag. 199—217, autorul resumază notele stilistice espuse la singuraticile piese; apoi ne dă noțiunile elementare de stilistică, și în fine biografiile bărbăților, dela care este împrumutat materialul.

Stilul e simplu și ușor. — Ar fi de dorit însă, ca în cărți de școlă să nu se strecóre erori gramaticale, ca bună-óră în manualul din chestiune: „nu și,” (p. 208); „nu fă erori gramaticale” (ib.), etc.

Atât această carte de cetire, cât și cea pentru cl. III. gimn. ne arată, că dl Onițiu este bărbatul, care tinde a da nouă avânt studiului limbei materne în școlile noastre medii. Când în toate școlile noastre medii limba română se va propune în direcția sănătoasă indigitată de D-sa, care singură va puté produce rezultatul dorit de noi toți, atunci va înceta vechiul șablonism și limba maternă nu va mai fi numai așa un studiu de a treia mână, precum este încă considerată în unele locuri; atunci acest studiu atât de important nu va mai fi pentru bieții elevi

o tortură secă, ci va primi vieță și ei vor simți într'insul adevărată plăcere.

Recomandăm acest manual în deosebita atențiune a celor competenți.

Ioan Petranu.

Calendarul Indictului

séu al anului bisericesc 1896 visect dela Domnul și Mântuitorul nostru Isus Christos,

intocmit pe câte o săptămână cu indicațiuni tipiconale privitoare la slujbele dumnezeieși și cu alte însemnări folositoare creștinilor ortodocși.

Luna lui Decembrie (Răpctiune, Undrea),

are 31 zile. Ziua are 9 ore, noptea are 15 ore.

Săptămâna a 29-a după Rusalii. Glasul dominant 3.

Luni în 4. — Pomenirea sftei Mare M-nițe Varvara și a prea cuv. păr. nostru Ioan Damascenul; a cuv. păr. nostru Ioan eppul Polivotului și a sfinței Iuliana.

Tipic. Imbinăm slujba Octoichului cu a Mineiului, în care se află: Stihiri de séra gl 2 și gl 8 cu gl 6. Stihóvna gl 8 cu gl 6, Troparele gl 4 și gl 8. — Sedelnele gl 5 și gl 1. Ps. 50. Canónele gl 2. Condacele gl 4. Sfétilna. Laudele mari gl 1 și gl 2 cu gl 6. Stihóvna cu gl 8. — Apostolul și Evangelia sftilor.

Alte însemnări. Astăzi avem lună nouă la 7 ore 20 min. dimineața. — La Varvara se dau de pomană — după datină — bóbe de păsulă, de linte și de cucuruz, ca Ddeu se scutescă copii de bube.

Marți în 5. Pomenirea prea cuv. păr. nostru Sava sftitul; a sftilor M-nici: Anastasie, Diogen, Averchie și a prea cuv. Noon.

Tipic. Sêvêrșim slujbele din Mineiu. La Vecernia cea mică (dêcă e hramul bisericeii) Stihirile de séra gl 1 cu gl 2 Stihóvna gl 2 Tropariul gl 8. La Vecernia cea mare: Stihirile de séra gl 5 cu gl 6. Intrare. Prochimenul zilei. (Paremiile dela înțelepciunea lui Solomon. Stihirile Litiei gl 2 cu gl 2) Stihóvna gl 5 cu gl 8. — La Utrenie: Sedelnele gl 1 și gl 8. (Polieleul cu sedelna gl 8. Antifon. Prochimen gl 4. Laudele mici. Evangelia dela Luca c. 6. sth 17.) Psalm 50, Catavasiile Nascerei Dlui. (Condae gl 8.) Sfétilna. Laudele mari gl 1 cu gl 6 și Măritórea mare gl 6. — La Liturgie: Fericirile din canóne p. 3 și 6. Ap. și Evangelia sftilor.

Miercuri în 6. — Pomenirea celui dintru sfti părintelui nostru Nicolae, archieppul Mirelor-Lichiei, făcătorul de minuni. — (Sêrbătoare legată).

Tipic. Sêvêrșim slujbele din Mineiu: La Vecernia cea mică (care se face dêcă e hramul bisericeii): Stihiri de séra gl 4 cu gl 6. Stihóvna gl 6, Tropariul gl 4. La Vecernia cea mare: Stihirile de séra gl 2 cu gl 6. Intrare. Prochimenul zilei și Paremiile: dela Pildele lui Solomon. Stihirile Litiei gl 1, 2, 4, 6, și 8 cu gl 8. Stihóvna gl 5 cu gl 6. La Utrenie: Sedelnele gl 8 cu gl 1 și gl 4. Polieleul cu Mărimurile și Sedelna gl 4, Antifon. Prochimen. Laudele mici. Evangelia dela Ioan c. 36. Ps. 50 și celelalte. Catavasiile Nascerei Dlui cu Măritórea Nascetórei. Sfétilna. Laudele mari gl 1 cu gl 5. Măritórea mare. — La Liturgie: Fericirile din canon p. 3 și 9. Apostolul, și Evangelia dela Luca c. 6 sth 17.

Din Sinovariu. Sfântul Ierarch Nicolae, născut pe la sfârșitul veacului al 3-lea, a strălucit în vieța călugărescă și pentru nespusa lui bunătate, s'au făcut Archiepou. Pentru îndrăzneala cu care a binevestit cuvântul lui Dumneșeu, fu prins și întemnițat, dér în curând la sui-

rea pe tron a marelui împărat Constantin, fu eliberat din închisoare și ajuns de arhiepiscop la Mira-Lichiei, unde a escelat prin învățături și fapte bune primind dela Dumnezeu și darul de a face minuni. Densul a luat parte și la sinodul prin ecumenie ținut la 325 în Necea.

Alte însemnări: Români îi dic acestei sârbători prescurtat: *Sâ-Micră*. Numeroase familii sântuiesc pre Sâ-Micră ca patron al casei. La Sâ-Micră e miezul secului Crăciunului. Când vine Sâ-Micră cu cal alb, adică cu zăpadă, atunci — după credința poporului — aduce cu sine și ărnă grea, care se înfrânge la Sânt-Ion. Români mai țin, că la Sâ-Micră începe ziua a crește cât sare cocșul din pragul ușei,

Joi în 7. — Pomenirea prea cuv. părintelui nostru Ambrosiu eppul Mediolanelor; a sftului M-nic Atinodor; a sftilor: Neofit, Domețian, Isidor și Achepsima și Amun eppul Nitriei; a sftilor M-nici Gaiean și Gaie și a sftilor 300 M-nici din Africa.

Tipic. Imbinăm slujba Oct. cu a Mineiului în care se află: Stihiri de séra gl 1 și gl 5. Tropariu gl 4. — Canónele gl 4 (Sedélna gl 5 cu gl 8) Condac gl 3. Sfétilna. Celelalte din Octoich.

Vineri în 8. — Pomenirea prea Cuv. părintelui nostru Patapie; a sftilor Apostoli din cei 70: Sosten, Apolos, Chifa, Fpafrodit, Cesar, Onisifor și Tihie; a prea cuv. păr. nostru Sofronie, eppul Ciprului.

Tipic. Imbinăm slujba Oct. cu a Mineiului, care cuprinde: Stihiri de séra gl 1. Tropariu. — Canónele gl 2 (Sedélna gl 3 cu gl 8.) Condac gl 3. Sfétilna. Celelalte din Octoich.

Sâmbetă în 9. — Zémislirea sfintei Annei, maica prea sfintei Născătoare de Dumnezeu; pomenirea sfintei prorocițe Ana, maica lui Samuil prorocul, a prea cuv. păr. nostru Stefan cel nou strălucit și a sftilor M-nici Sositeiu, Narsi și Issac.

Tipic. Sévêrșim slujba din Mineiu, în care se află: Stihiri de séra gl 4 cu gl 2 Stihóvna gl 5 cu gl 2. Tropariu gl 4. — Sedélnale gl 1 și gl 4. Psalm 50, (Canónele gl 1) Catavasiile Născerei Dlui. (Condacul gl 4.) Sfétilna. Laudele mari gl 1 cu gl 2. Măritórea mare gl 2. — Ap. și Evangelia sfinților.

Duminecă în 10, a 29-a după Rusalii. — Pomenirea sftilor M-nici Mina cel cu viers frumos, Ergomen și Eugraf; a sftilor Gemel și Toma cel de Furchin.

Tipic. Imbinăm slujba învierii cu a sftilor din Mineiu. Glasul dominant 4. Catv. Născerei Dlui. Evangelia învierii a 7-a, la Liturgie a 10 dela Luca c. 13 Apostolul din Dum. a 29-a. — La Mineiu se află: Stihiri de séra gl 1. 4 cu gl 6 Stihóvna cu gl 6. Tropariu gl 8. Canónele gl 1 (Sedélna gl 8 cu gl 1) Condacul gl 3. Sfétilna și Stihóvna cu gl 6

Alte însemnări. Sórele resare la 7:57, apune la 3:31. Ziua a scădut în decursul săptămânei numai cu 3 minute.

Val. Magdu.

D I V E R S E.

* *Istoria Mănăstirei Putna.* Asupra mănăstirei Putna din Bucovina venerabilul paroch Iraclie Porumbescu din Frătăuțul nou, a publicat în limba germană o broșură intitulată „Kloster Putna“ pentru care a fost distins cu înalta mulțumită a Alteței Sale arhiducelui Petru Salvator, care, prin mareșalul său a

adresat D-lui Porumbescu următoarea mulțumită: „Nr. 138. Venerabilitatea Vóstră! Broșura privitoare la mănăstirea Putna, ce ați trimis-o prin mine Alteței Sale, imp. și reg. Archiducelui Petru Ferdinand Salvator, am așternut-o Alteței Sale, care a primit interesanta broșură privitoare la istoria mănăstirei Putna cu tótă afabilitatea și grația. Alteța Sa imperială m'a îndatorit să esprim Venerabilității Vóstre înalta sa mulțumită pentru numita broșură etc. Cernăuți, 3 Decemvre 1894. Baronul Pelich, m. p. Major.“

Bibliografie. În tipografia noastră diecesană a apărut Colindele Crăciunului, întocmite pentru școlarii care umblă a colinda la Crăciun cu stéua, de Nicolae Stefu învățator în Arad. De vânzare la Tipografia diecesană. Prețul 10 cr.

* *Greutatea unui om sănétos.* Cât cântăresce omul, decă e sănétos, acesta a arătat-o într'o formulă ușóră de înțeles reuniunea higienică din Berlin. La o lungime de 150 centimetri a corpului greutatea normă e de 50 kilograme séu de un cântariu: crește apoi la fiă-care centimetru din lungimea corpului cu un chilogram. De aceea un „om normal“ cântăresce atâtea kilograme, câți centimetri are el în lungime, peste un metru. Fiă-care póte deci esact socoti, cât de greu este densul. Decă omul se simte sănétos, este vesel de viétă și trăiesce cumpătat, atunci n'are a face, decă cântăresce mai mult, séu mai puțin ca un „om normal.“

* *Limba „Volapúc“*, despre care în timpul din urmă se credea, că nu mai există, acum de curénd éráși a dat semne de viétă. Societatea „Volapúc“ din Belgia există încă și ađi. Ea a dat și o dovadă despre existența și despre aceea, că e încă în stare de a trăi, arangând în Courtray (în Flandria vestică) o esposițiă mare de cărți, piese musicale și coresdodențe de tot felul, care tóte erau scrise în limba „Volapúc.“

* *Viéta omului.* În lumea întregă mor în fie-care an 33 milióne da ómeni, sau 91, 554 într'o đi, 3730 într'o órá și 62 în fie-care minută. Fie care puls însémnă mórtea unei ființe omenești. Cei mai mulți mor în etate de 38 de ani. A patra parte din populațiune mor înainte de-a ajunge 7 ani, ér' jumétate mor înainte de-a ajunge al 17 an al etăți. Din 10,000 de ómeni numai unul ajunge etate de 100 de ani; din 500 de ómeni numai unul ajunge etatea de 90 de ani și din 100 de ómeni numai unul ajunge etatea de 70 de ani. Cei însurați trăesc mai mult, de cât cei neinsurați. Din 1000 persóne cari au ajuns etatea de 70 de ani, au fost: 43 preoți, 40 țerani, 33 đileri, 32 militari, 29 advocați și ingineri, 27 profesori și 24 medici.

* *Povestea omului din lună.* În vremile vechi sé duse un om în pădure într'o đi de Duminecă, tăiă lemne, adună o sarcină mare, o legă bine o luă în spate își haid cătră casă.

Pe drum îl întâlnește un om voinic, îmbrăcat în haine de sârbătoare, care voia se mérgă la biserică. Acesta stete în loc, și-i díse celui cu sarcina: nu sei tu, că astăși este Duminecă, đi în care Dumnezeu s'a odihnit. după-ce a făcut lumea, tóte animalele și pre om? Nu sei, că scris este în a treia poruncă: „sé sfințești đia Duminecii?“

Întrebătorul era însuși prea bunul Dumnezeu.

Tăietorul de lemne însă era încăpăținat și respunse

„Duminecă pe pământ, ori lună în cer, ce-mi pasă mie de asta și ce-ți pasă ție?”

— „Dacă-ți așa, atunci să porți în veci sarcina asta în spate!” — duse prea bunul Dumnezeu, și fiind-că pe pământ Dumineca o prețuești așa de puțin, de aceea, de aici înainte tu vei avea în veci numai „lună” și vei sta în lună, drept deoiană pentru cei-ce necinstesc ziua Duminică.”

De atunci și până în ziua de astăzi se vede omul cu sarcina de lemne în lună și acolo va rămâne până la sfârșitul lumii.

* *Un arbore uriaș.* În satul Rancovici din Bosnia se află pe o colină un stejar gigantic, bătrân de 200 ani. Acest arbore gigantic e unic în felul său. Are o grosime de 25 m., înălțimea trunchiului până la corună, de 28 m. Trunchiul, până la înălțimea de 7 m., e scorboros, diametrul acestui scorbur e de 5 m. În ea au încăput odată 65 soldați împreună cu armatura lor.

* *Cele mai mari orașe din Europa.* O foice din Germania pe casa numărării poporului din 1890 enumeră orașele din Europa, cari au preste 100.000 locuitori. Cel mai mare e Londonul cu 4,211,056 locuitori, apoi vine Parisul cu 2,447,957; Berlinul cu 1,578.794; Viena 1,364,548; Petersburgul 1,035,439.

Mai mult de o jumătate de milionau următoarele orașe:

Constantinopolul: 895.470; Maseva 822.397; Glasgow 618,461; Hamburg 573.198; Neapolul 522.700; Liverpool 517.951; Budapesta 506.384; Manchester 505.343.

Mai mari de patru sute de mii sunt 9 orașe; Bruxelles 498.400; Varșovia 490.417; Madridul 470.282; Roma 451.000; Amsterdamul 446.657; Birmingham 429.171; Lyon 416.029; Marsilia 402.749.

Sunt apoi 9 orașe de 300.000; 21 mai mari de 200.000 și 77 mai mult de 100.000 locuitori.

C O N C U R S E.

Pentru îndeplinirea postului de învățător de la școala rom. gr. or. confesională din comuna **Toracul-mic**, se scrie prin această concurs cu termen de alegere de **30 de zile** dela prima publicare. — Salariul constă din următoarele:

a) 200 fl. în bani gata; b) pentru încălzământ din care se încăldește și sala de învățământ 48fl; — c) pentru conferințele învățătoresci deca va participa 15; — d) pentru curatorat pe anul întreg 15 fl; e) grâu 30 de chible în natură; f) cuartir liber cu grădina de legumi 120 □. —

Recursele ajustate corespunzător recerincțelor legali și adresate comitetului parochial din loc. sunt de a se trimite Prna Onoratului Domn protopresbiter Paul Miulescu, în N-Komlos, cottul Torontal. — În lipsa de învățător cu calificațiunea prescriasă, se vor alege și preparande absolute, sub condițiunea, ca într'un an de zile să producă testimoniu de calificațiune, dela care depinde și aprobarea algerii de către Prea Ven. Consistoriu.

Toracul-mic, în 21 Noemvre 1895.

V. Petrovicu, m. p. Georgiu Serb. m. p.

paroch, preș.

not. com. par.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. protopresbiter și inspector școlar.

—□—

Pentru deplinirea postului învățătoresc la școala rom. gr. or. confesională din **Checheșiu**, se scrie concurs cu termen de alegere pre **17/29 Decem. a. c.**

Emonumintele sunt: în bani gata 180 fl.: în naturale: 10 măji metr. grâu à 6 fl., = 60 fl.; 10 măji me-

trice cucuruz à 4 fl. = 40 fl.; 4 jugere pământ estravilan = 20 fl. parte fenațiu, parte arătoriu; pentru conferință 6 fl., scripturistică 5 fl, 32 metri lemne aduși în curtea școlei din cari este a-se încălzi și sala de învățământ; locuință liberă și grădina de legumi; dela înormentări mari 40 cr. și mici 20 cr.

Recursele ajustate cuviincios se vor subserne Reverendissmului Domn adm. prot. Lucian Șiepețian în Kiszeto având recurenții a-se presenta în v'ro Duminecă ori sərbătore în biserica locală spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântare.

Cei apți de a înființa cor vocal, vor avea preferință.

Checheșiu, 8 Noemvre 1895.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: LUCIAN ȘIEPEȚIAN, adm. protopresbiteral.

—□—

Pentru posturile îmbinate de preot și învățătoriu în comuna **Bunea-română**, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare.

Emolumintele sunt, și anume:

1) Dotațiune preotescă: una sesiune de pământ constătătoare din 30 jugere, dela o sută de numere de case câte o măsură de cucuruz în bômbe, stolele dela înormentări, cununii, boteze și altele, și plațul parochial de 800 □.

2) Salariul învățătoresc: 210 fl. în bani gata, și 90 fl. în naturale. 10 fl. pentru conferință, și 5 fl. scripturistică, localitate cu estravilan și grădina de un juger, 32 metri de lemne pentru școlă și învățătoriu.

Doritorii de a ocupa aceste posturi, au a se presenta în biserica din loc pentru a-și arăta desteritatea în cant și oratorie; tot odată alesul preot și învățătoriu este obligat a se îngriji și de cantul bisericesc în Dumineci și Sərbătoria. —

Recursele ajustate conform prescrișelor legii și adresate comitetului parochial din Bunea-română, se se trimită M. On. Domn adm. protop. în Chisetu (Kiszeto) până în 30 de zile dela publicarea acestui concurs.

Bunea-română, în 11/23 Noemvre 1895.

Damaschin Gherga, m. p. Ioan Gherga, m. p.

preș. com. par.

not. ad hoc.

Cu scirea mea: LUCIAN ȘIEPEȚIANU, m. p. adm. prot.

—□—

Pentru deplinirea parochiei vacante de classa a III-a din **Monerău**, comitatul Aradului, protopresbiteratul B. Ineu, se scrie concurs cu termen de alegere de **30 de zile** dela prima publicare.

Venitele sunt: 1) ½ sesiune pământ arătoriu estimată la 192 fl.; 2) Din botezuri 10 fl.; 3) Din cununii 27 fl.; 4) Din îngropăciuni 60 fl.; 5) Cuartir liber cu grădina de îngrigirea și susținerea căruia se va îngriji alesul preot estimat la 50 fl.; 6) Birul dela 100 Nre case câte una vică 100 fl.; 7) Alte venite sigure 20 fl.

Cei ce doresc să recurgă la această parochie se avisază ca recoursele lor ajustate cu toate documintele și adresate com. par. din Monerău, se le trimită Prea On. Domn protopresbiter în Boros-Jenő, până în presăra espirării celor 30 de zile, având recurenții a se presenta în Sânta biserică din loc pentru a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Monerău, 15/27 Noemvre 1895.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: IOAN CORNEA, m. p. protop-

—□—